

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 11. novembra 2021 *

„Predhodno odločanje – Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah – Direktiva 2014/41/EU – Evropski preiskovalni nalog v kazenskih zadevah – Člen 14 – Pravno sredstvo – Listina Evropske unije o temeljnih pravicah – Člen 47 – Neobstoj pravnih sredstev v državi članici izdajateljici – Odreditev preiskave, zasega in zaslišanja priče prek videokonference“

V zadevi C-852/19,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Spetsializiran nakazatelen sad (specializirano kazensko sodišče, Bolgarija) z odločbo z dne 7. novembra 2019, ki je na Sodišče prispela 21. novembra 2019, v okviru kazenskega postopka, uvedenega zoper

Ivana Gavanozova,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi L. Bay Larsen (poročevalec), podpredsednik Sodišča v funkciji predsednika prvega senata, J.-C. Bonichot in M. Safjan, sodnika,

generalni pravobranilec: M. Bobek,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za češko vlado M. Smolek, J. Vlácil in T. Machovičová, agenti,
- za francosko vlado E. de Moustier, A. Daniel in N. Vincent, agenti,
- za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, skupaj z A. Giordanom, avvocato dello Stato,
- za avstrijsko vlado A. Posch, J. Schmoll in C. Leeb, agenti,
- za Evropsko komisijo sprva I. Zaloguín in R. Troosters, nato I. Zaloguín in M. Wasmeier, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 29. aprila 2021

* Jezik postopka: bolgarščina.

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 1(4) in člena 14, od (1) do (4), Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2014/41/EU z dne 3. aprila 2014 o evropskem preiskovalnem nalogu v kazenskih zadevah (UL 2014, L 130, str. 1) ter členov 7 in 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru kazenskega postopka, uvedenega zoper Ivana Gavanzova, ki je obtožen, da je vodil hudodelsko združbo in da je storil davčna kazniva dejanja.

Pravni okvir

Direktiva 2014/41

- 3 V uvodnih izjavah 2, 6, 18, 19 in 22 Direktive 2014/41 je navedeno:

„(2) V skladu s členom 82(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) temelji pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah v Uniji na načelu vzajemnega priznavanja sodb in sodnih odločb, ki od zasedanja Evropskega sveta v Tampereju 15. in 16. oktobra 1999 običajno predstavlja temelj pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah v Uniji.

[...]

(6) V stockholmskem programu, ki ga je Evropski svet sprejel na zasedanju 10. do 11. decembra 2009, je Evropski svet menil, da bi bilo treba nadaljevati vzpostavljanje celovitega sistema za pridobivanje dokazov v čezmejnih primerih na podlagi načela vzajemnega priznavanja. Evropski svet je poudaril, da so obstoječi instrumenti na tem področju razdrobljeni in da je zato potreben nov pristop, ki bo temeljil na načelu vzajemnega priznavanja in hkrati upošteval prožnost tradicionalnega sistema medsebojne pravne pomoči. Zato je Evropski svet pozval, naj se vzpostavi celovit sistem, ki bo nadomestil vse obstoječe instrumente na tem področju, vključno z Okvirnim sklepom 2008/978/PNZ, ki bo v največji možni meri zajemal vse vrste dokazov ter vključeval roke za izvršitev in čim bolj omejil razloge za zavrnitev.

[...]

(18) Tako kot pri drugih instrumentih vzajemnega priznavanja ta direktiva ne spreminja obveznosti spoštovanja temeljnih pravic in temeljnih pravnih načel, določenih v členu 6 Pogodbe o Evropski uniji (PEU) in v Listini [Evropske unije o temeljnih pravicah]. Da je to jasno razvidno, je v besedilo vstavljena posebna določba.

(19) Vzpostavitev območja svobode, varnosti in pravice v Uniji temelji na medsebojnem zaupanju in domnevi, da druge države članice spoštujejo pravo Unije in zlasti temeljne pravice. Kljub vsemu se lahko to domnevo izpodbija. Zato bi bilo treba izvršitev EPN [(evropskega preiskovalnega naloga)] zavrniti, če je mogoče utemeljeno domnevati, da bodo

z izvršitvijo preiskovalnega ukrepa, predlaganega v EPN [(evropskem preiskovalnem nalogu)], kršene temeljne pravice zadevnega posameznika in da država izvršiteljica ne bo upoštevala svojih obveznosti glede varstva temeljnih pravic, priznanih v Listini.

[...]

(22) Razpoložljiva pravna sredstva zoper EPN [(evropski preiskovalni nalog)] bi morala biti vsaj enaka pravnim sredstvom, ki so na voljo v notranjem primeru zoper zadevni preiskovalni ukrep. Države članice bi morale v skladu s svojim nacionalnim pravom zagotoviti uporabljivost teh pravnih sredstev, vključno s pravočasnim obveščanjem vseh zainteresiranih strani o možnostih in načinih uporabe takšnih pravnih sredstev. V primerih, ko ugovore zoper EPN [(evropski preiskovalni nalog)] predloži zainteresirana stranka v državi izvršiteljici v zvezi z vsebinskimi razlogi za izdajo EPN, se priporoča, da se informacije o takšnem izpodbijanju posredujejo odreditvenemu organu in da se zainteresirano stranko o tem obvesti.“

4 Člen 1 te direktive določa:

„1. Evropski preiskovalni nalog (EPN) je sodna odločba, ki jo izda ali potrdi pravosodni organ države članice (v nadaljnjem besedilu: država izdajateljica) zaradi izvedbe enega ali več posebnih preiskovalnih ukrepov v drugi državi članici (v nadaljnjem besedilu: država izvršiteljica) z namenom pridobitve dokazov v skladu s to direktivo.

[...]

2. Države članice izvršijo EPN na podlagi načela vzajemnega priznavanja in v skladu s to direktivo.

[...]

4. Ta direktiva ne spreminja obveznosti spoštovanja temeljnih pravic in pravnih načel, določenih v členu 6 PEU, vključno s pravico do obrambe oseb v kazenskem postopku, nespremenjene pa ostanejo tudi kakršne koli tozadevne obveznosti pravosodnih organov.“

5 Člen 4 navedene direktive določa:

„EPN se lahko izda:

(a) v zvezi s kazenskimi postopki, ki jih sprožijo pravosodni organi ali so lahko sproženi pred njimi, v zvezi z dejanjem, ki je kaznivo po nacionalnem pravu države izdajateljice;

[...]“.

6 Člen 6(1) iste direktive določa:

„Odreditveni organ lahko izda EPN le, kadar sta izpolnjena naslednja pogoja:

(a) izdaja EPN je nujna in sorazmerna za namene postopkov iz člena 4 ob upoštevanju pravic osumljenca ali obdolženca in

(b) preiskovalni ukrep(i), predviden(i) v EPN, bi lahko bil(i) pod istimi pogoji odrejen(i) tudi v podobnem notranjem primeru.“

7 Člen 9(1) Direktive 2014/41 določa:

„Izvršitveni organ brez kakršne koli nadaljnje formalnosti prizna EPN, posredovan v skladu s to direktivo, in poskrbi za njegovo izvršitev na enak način in pod enakimi pogoji, kot če bi zadevni preiskovalni ukrep odredil organ države izvršiteljice, razen če se ta organ ne odloči, da se bo skliceval na enega od razlogov za nepriznanje ali neizvršitev ali na enega od razlogov za odložitev iz te direktive.“

8 Člen 11(1) te direktive določa:

„Brez poseganja v člen 1(4) se lahko priznanje ali izvršitev EPN v državi izvršiteljici zavrne, če:

[...]

(f) je mogoče utemeljeno domnevati, da bi bila izvršitev preiskovalnega ukrepa, predvidenega v EPN, nezdržljiva z obveznostmi države izvršiteljice v skladu s členom 6 PEU in z Listino;

[...]“.

9 Člen 14 navedene direktive določa:

„1. Države članice zagotovijo, da se pravna sredstva, ki so enakovredna tistim, ki so na voljo v podobnih notranjih primerih, uporabijo za preiskovalne ukrepe, predvidene v EPN.

2. Vsebinski razlogi za izdajo EPN se lahko izpodbijajo samo s tožbo, vloženo v državi izdajateljici, brez poseganja v zagotavljanje temeljnih pravic v državi izvršiteljici.

3. Če to ni v nasprotju s potrebo po zagotavljanju zaupnosti preiskave v skladu s členom 19(1), odreditveni in izvršitveni organ sprejmeta ustrezne ukrepe, da v roku, primernem za zagotovitev možnosti učinkovite uveljavitve pravnih sredstev na podlagi nacionalnega prava, zagotovita dostopnost informacij o razpoložljivosti teh pravnih sredstev, ko jih je mogoče izkoristiti.

4. Države članice zagotovijo, da so roki za uveljavitev pravnega sredstva enaki tistim, ki so določeni za podobne notranje primere, in da se uporabijo na način, ki zagotavlja, da zadevne osebe lahko učinkovito uveljavijo pravico do teh pravnih sredstev.

[...]“.

10 Člen 24 te direktive določa:

„1. Kadar se oseba nahaja na ozemlju države izvršiteljice in jo morajo pristojni organi države izdajateljice zaslišati kot pričo ali izvedenca, lahko odreditveni organ izda EPN za zaslišanje priče ali izvedenca prek videokonference ali z drugim avdiovizualnim prenosom v skladu z odstavki 5 do 7.

[...]

7. Vsaka država članica sprejme potrebne ukrepe, s katerimi zagotovi, da se pri zaslišanju osebe na njenem ozemlju v skladu s tem členom, v primeru da oseba odkloni pričanje, čeprav je dolžna pričati, ali da ne priča po resnici, uporabi nacionalno pravo te države članice na enak način, kot če bi zaslišanje potekalo v okviru nacionalnega postopka.“

Bolgarsko pravo

11 Člen 107(2) nakazatelno protsesualen kodeks (zakonik o kazenskem postopku, DV št. 86 iz leta 2005) v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari (v nadaljevanju: NPK), določa:

„Če je to potrebno za ugotovitev objektivne resnice, sodišče na predlog udeležencev postopka ali po uradni dolžnosti pridobi dokaze.“

12 Člen 117 NPK določa:

„Z izpovedbami prič se lahko ugotovijo vsa dejstva, ki jih je priča zaznala in ki lahko pomagajo ugotoviti objektivno resnico.“

13 Člen 161(3) NPK določa:

„V sodnem postopku se preiskava in zaseg izvedeta na podlagi sklepa sodišča, ki obravnava zadevo.“

14 Člen 341(3) NPK določa:

„Višje sodišče vse ostale sklepe in odredbe preizkusi ob preizkusu sodbe in ne ločeno.“

15 Člen 6(1) zakon za Evropeyskata zapoved za razsledvane (zakon o evropskem preiskovalnem nalogu, DV št. 16, z dne 20. februarja 2018) določa:

„Pristojni organ iz člena 5(1) po presoji posameznega primera izda evropski preiskovalni nalog, če so izpolnjeni ti pogoji:

1. izdaja evropskega preiskovalnega naloga je ob upoštevanju namena kazenskega postopka potrebna in primerna; pri tem se upoštevajo pravice obdolženca ali obtoženca;

2. preiskovalne in druge procesne ukrepe, za izvedbo katerih se izdaja evropski preiskovalni nalog, je mogoče v podobnem primeru pod enakimi pogoji izvesti na podlagi bolgarskega prava.“

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

16 I. Gavanozov je v Bolgariji preganjan zaradi sodelovanja v hudodelski združbi, ustanovljeni za storitev davčnih kaznivih dejanj.

17 Natančneje, osumljen je, da je v Bolgarijo prek slamnatih družb uvažal sladkor iz drugih držav članic, ki ga je med drugim kupoval pri družbi s sedežem v Češki republiki, ki jo zastopa Y, in da je nato ta sladkor prodal na bolgarskem trgu, ne da bi plačal ali obračunal davek na dodano vrednost (DDV), ob tem pa je predložil neresnične dokumente, v skladu s katerimi naj bi bil ta sladkor izvožen v Romunijo.

- 18 V tem okviru je Spetsializiran nakazaten sad (specializirano kazensko sodišče, Bolgarija) 11. maja 2017 odločilo, da izda evropski preiskovalni nalog, na podlagi katerega naj bi češki organi izvedli preiskave in zasege tako v prostorih navedene družbe s sedežem v Češki republiki kot v stanovanju Y ter zadnjem navedenega prek videokonference zaslišali kot pričó.
- 19 To sodišče je po sprejetju te odločitve in po tem, ko je ugotovilo obstoj težav pri izpolnjevanju rubrike J obrazca iz Priloge A k Direktivi 2014/41, ki je naslovljena „Pravna sredstva“, Sodišče prosilo za razlago več določb te direktive.
- 20 Glede na, med drugim, odgovor tega sodišča na zahtevo za informacije, ki jo je nanj naslovilo Sodišče, je Sodišče v točki 38 sodbe z dne 24. oktobra 2019, Gavanozov (C-324/17, EU:C:2019:892), presodilo, da je treba člen 5(1) Direktive 2014/41 v povezavi z rubriko J obrazca iz Priloge A k tej direktivi razlagati tako, da pravosodnemu organu države članice ob izdaji evropskega preiskovalnega naloga v tej rubriki ni treba opisati pravnih sredstev, ki so v njegovi državi članici morebiti predvidena zoper izdajo takega naloga.
- 21 Spetsializiran nakazaten sad (specializirano kazensko sodišče) v predložitveni odločbi navaja, da bolgarsko pravo ne določa nobenega pravnega sredstva zoper odločbe, s katerimi se odredi preiskava in zaseg ali izvedba zaslišanja priče, niti zoper izdajo evropskega preiskovalnega naloga.
- 22 V tem okviru se to sodišče sprašuje, ali je bolgarsko pravo v nasprotju s pravom Unije, in v takem primeru, ali lahko izda evropski preiskovalni nalog, katerega predmet so taki preiskovalni ukrepi.
- 23 V teh okoliščinah je Spetsializiran nakazaten sad (specializirano kazensko sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašnji:
- „1. Ali je nacionalna ureditev, ki ne določa pravnih sredstev zoper izdajo evropskega preiskovalnega naloga za preiskavo stanovanja in poslovnih prostorov, zaseg nekaterih predmetov in zaslišanje priče, skladna s členom 14, od (1) do (4), členom 1(4) in uvodnima izjavama 18 in 22 Direktive 2014/41 ter členoma 47 in 7 Listine v povezavi s členoma 13 in 8 [Evropske Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane 4. novembra 1950 v Rimu, (v nadaljevanju: EKČP)]?
2. Ali je mogoče v teh okoliščinah izdati evropski preiskovalni nalog?“

Vprašnji za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 24 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 1(4) in člen 14, od (1) do (4), Direktive 2014/41 v povezavi z uvodnima izjavama 18 in 22 te direktive ter členoma 7 in 47 Listine v povezavi s členoma 8 in 13 EKČP razlagati tako, da nasprotujejo ureditvi države članice izdajateljice evropskega preiskovalnega naloga, ki ne določa nobenega pravnega sredstva zoper izdajo evropskega preiskovalnega naloga, katerega predmet je izvedba preiskave in zasega ter zaslišanje priče prek videokonference.
- 25 V skladu s členom 14(1) Direktive 2014/41 morajo države članice zagotoviti, da se pravna sredstva, ki so enakovredna tistim, ki so na voljo v podobnih notranjih primerih, uporabijo za preiskovalne ukrepe, predvidene v evropskem preiskovalnem nalogu.

- 26 Čepprav ta določba v povezavi z uvodno izjavo 22 te direktive določa splošno obveznost držav članic, da zagotovijo, da se pravna sredstva, ki so vsaj enakovredna tistim, ki so na voljo v podobnih notranjih primerih, uporabljajo za preiskovalne ukrepe, navedene v evropskem preiskovalnem nalogu (glej v tem smislu sodbo z dne 8. decembra 2020, Staatsanwaltschaft Wien (Ponarejeni nalogi za nakazilo), C-584/19, EU:C:2020:1002, točka 60), ne zahteva, da določijo dodatna pravna sredstva poleg tistih, ki obstajajo v podobnem nacionalnem postopku.
- 27 Taka zahteva prav tako ne izhaja iz besedila člena 14(2) navedene direktive, ki določa le, da se vsebinski razlogi za izdajo evropskega preiskovalnega naloga lahko izpodbijajo le s tožbo, vloženo v državi članici izdajateljici.
- 28 Opozoriti je treba tudi, da morajo države članice, ko izvajajo pravo Unije, zagotoviti spoštovanje pravice do učinkovitega pravnega sredstva, določene v členu 47, prvi odstavek, Listine, ki pomeni potrditve načela učinkovitega pravnega sredstva (sodba z dne 15. aprila 2021, État belge (Elementi, nastali po odločbi o predaji), C-194/19, EU:C:2021:270, točka 43 in navedena sodna praksa).
- 29 Ker pa je postopek izdaje in izvršitve evropskega preiskovalnega naloga urejen z Direktivo 2014/41, ta postopek pomeni tako izvajanje prava Unije v smislu člena 51(1) Listine, ki pripelje do uporabe člena 47 Listine (glej po analogiji sodbo z dne 16. maja 2017, Berlioz Investment Fund, C-682/15, EU:C:2017:373, točka 50 in navedena sodna praksa).
- 30 Zadnjenavedeni člen v prvem odstavku zahteva, da mora imeti vsakdo, ki so mu kršene pravice in svoboščine, zagotovljene s pravom Unije, pravico do učinkovitega pravnega sredstva pred sodiščem v skladu s pogoji, določenimi v tem členu.
- 31 Prvič, v zvezi z izdajo evropskega preiskovalnega naloga, katerega predmet je izvedba preiskav in zasega, je treba poudariti, da taki ukrepi pomenijo posege v pravico do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja, stanovanja ter komunikacij, ki je zagotovljena s členom 7 Listine. Poleg tega lahko zasegi pomenijo kršitev člena 17(1) Listine, ki določa, da ima vsakdo pravico imeti v posesti svojo zakonito pridobljeno lastnino, jo uporabljati, z njo razpolagati in jo komu zapustiti.
- 32 Vsakomur, ki se želi sklicevati na varstvo, ki mu je zagotovljeno s temi določbami, v okviru postopka v zvezi z evropskim preiskovalnim nalogom, katerega predmet je izvedba preiskav in zasega, je torej treba priznati pravico do učinkovitega pravnega sredstva, zagotovljeno s členom 47 Listine.
- 33 Ta pravica nujno pomeni, da imajo osebe, na katere se taki preiskovalni ukrepi nanašajo, na voljo ustrezna pravna sredstva, ki jim omogočajo, prvič, izpodbijanje njihove pravilnosti in nujnosti, in drugič, zahtevati ustrezno sanacijo, če so bili ti ukrepi odrejeni ali izvedeni nezakonito. Države članice morajo v svojem notranjem pravnem redu določiti pravna sredstva, potrebna v ta namen.
- 34 Ta razlaga člena 47 Listine poleg tega ustreza razlagi člena 13 EKČP, ki jo je ESČP sprejelo v svoji sodni praksi. Iz sodne prakse ESČP namreč izhaja, da morajo imeti v skladu z zadnjenavedeno določbo, ki v bistvu ustreza členu 47, prvi odstavek, Listine, osebe, na katere se nanašajo preiskave in zasegi, dostop do postopka, ki jim omogoča, da izpodbijajo pravilnost in nujnost izvršenih preiskav in zasegov ter da dobijo ustrezno sanacijo, če so bili ti ukrepi odrejeni ali izvedeni nezakonito (glej v tem smislu sodbe ESČP z dne 22. maja 2008, Iliya Stefanov/Bolgarija, CE:ECHR:2008:0522JUD006575501, točka 59; ESČP z dne 31. marca 2016, Stoyanov in drugi/Bolgarija, CE:ECHR:2016:0331JUD005538810, točke od 152 do 154, ter ESČP z dne 19. januarja 2017, Posevini/Bolgarija, CE:ECHR:2017:0119JUD006363814, točke od 84 do 86).

- 35 Poleg tega pravica zadevne osebe, da izpodbija zakonitost in nujnost teh ukrepov, pomeni, da mora imeti ta oseba na voljo pravno sredstvo zoper evropski preiskovalni nalog, s katerim je odrejena izvršitev navedenih ukrepov.
- 36 V zvezi s tem je treba navesti, da je evropski preiskovalni nalog v členu 1(1) Direktive 2014/41 opredeljen kot sodna odločba, ki jo izda ali potrdi pravosodni organ države članice zaradi izvedbe enega ali več posebnih preiskovalnih ukrepov v drugi državi članici z namenom pridobitve dokazov v skladu s to direktivo.
- 37 Države članice v skladu s členom 1(2) navedene direktive evropski preiskovalni nalog izvršijo na podlagi načela vzajemnega priznavanja in v skladu z določbami te direktive.
- 38 Poleg tega iz člena 9(1) Direktive 2014/41 izhaja, da izvršitveni organ brez kakršne koli nadaljnje formalnosti prizna evropski preiskovalni nalog, posredovan v skladu s to direktivo, in poskrbi za njegovo izvršitev na enak način in pod enakimi pogoji, kot če bi zadevni preiskovalni ukrep odredil organ države izvršiteljice, razen če se ta organ ne odloči, da se bo skliceval na enega od razlogov za nepriznanje ali neizvršitev ali na enega od razlogov za odložitev iz te direktive.
- 39 Iz teh elementov izhaja, da v okviru postopka v zvezi z evropskim preiskovalnim nalogom preiskovalne ukrepe odredijo pristojni organi države članice izdajateljice in jih izvršijo pristojni organi države članice izvršiteljice, ki morajo načeloma priznati evropski preiskovalni nalog, ki je bil posredovan v skladu z Direktivo 2014/41, ne da bi bila potrebna kakršna koli druga formalnost.
- 40 Poleg tega se v skladu s členom 14(2) Direktive 2014/41 vsebinski razlogi za izdajo evropskega preiskovalnega naloga lahko izpodbijajo le s tožbo, vloženo v državi članici izdajateljici.
- 41 Da bi torej osebe, na katere se nanaša izvršitev evropskega preiskovalnega naloga, ki ga je izdal ali potrdil pravosodni organ te države članice ter katerega predmet je izvedba preiskav in zasega, lahko učinkovito uresničevale svojo pravico, zagotovljeno s členom 47 Listine, mora navedena država članica zagotoviti, da imajo te osebe na voljo pravno sredstvo pred sodiščem iste države članice, ki jim omogoča, da izpodbijajo nujnost in pravilnost te odločbe vsaj glede na vsebinske razloge za tako izdajo.
- 42 V zvezi z, drugič, izdajo evropskega preiskovalnega naloga, katerega predmet je izvedba zaslišanja priče prek videokonference, je treba navesti, da člen 24(1) Direktive 2014/41 določa, da kadar se oseba nahaja na ozemlju države izvršiteljice in jo morajo pristojni organi države izdajateljice zaslišati kot pričo ali izvedenca, lahko odreditveni organ izda evropski preiskovalni nalog za zaslišanje priče ali izvedenca prek videokonference ali z drugim avdiovizualnim prenosom v skladu z odstavki od 5 do 7 tega člena 24.
- 43 Člen 24(7) navedene direktive določa, da vsaka država članica sprejme potrebne ukrepe, s katerimi zagotovi, da se pri zaslišanju osebe na njenem ozemlju v skladu s tem členom, v primeru da oseba odkloni pričanje, čeprav je dolžna pričati, ali da ne priča po resnici, uporabi nacionalno pravo te države članice na enak način, kot če bi zaslišanje potekalo v okviru nacionalnega postopka.
- 44 Iz tega sledi, da ima lahko zavrnitev pričanja v okviru izvršitve evropskega preiskovalnega naloga, katerega predmet je zaslišanje priče prek videokonference, pomembne posledice za zadevno osebo na podlagi pravil, ki so v ta namen določena v pravu države članice izvršiteljice. Natančneje, ta oseba bi lahko bila prisiljena k navzočnosti na zaslišanju in bi morala odgovoriti na vprašanja, postavljena v tem okviru, sicer bi ji bile naložene sankcije.

- 45 V skladu z ustaljeno sodno prakso pa je varstvo pred samovoljnimi ali nesorazmernimi posegi javnih organov na zasebno področje fizične ali pravne osebe splošno načelo prava Unije (sodba z dne 16. maja 2017, *Berlioz Investment Fund*, C-682/15, EU:C:2017:373, točka 51 in navedena sodna praksa).
- 46 Sodišče je pojasnilo, da se lahko vsakdo sklicuje na to varstvo kot na pravico, zagotovljeno s pravom Unije, v smislu člena 47, prvi odstavek, Listine, da bi pred sodiščem izpodbijal akt, ki posega v njegov položaj, kot je odredba o posredovanju informacij ali sankcija, naložena zaradi nespoštovanja te odredbe (glej v tem smislu sodbo z dne 6. oktobra 2020, *État luxembourgeois* (Pravica do pravnega sredstva zoper zahtevo za informacije na davčnem področju), C-245/19 in C-246/19, EU:C:2020:795, točka 58 in navedena sodna praksa).
- 47 Zato je treba ugotoviti, da izvršitev evropskega preiskovalnega naloga, katerega predmet je zaslišanje priče prek videokonference, lahko posega v položaj zadevne osebe in da mora zato v skladu s členom 47 Listine ta imeti na voljo pravno sredstvo zoper tak nalog.
- 48 Sodišča države članice izvršiteljice pa v skladu s členom 14(2) Direktive 2014/41 niso pristojna za preučitev vsebinskih razlogov za evropski preiskovalni nalog, s katerim je bilo odrejeno zaslišanje priče prek videokonference.
- 49 Iz tega sledi, da mora država članica izdajateljica zagotoviti, da ima vsaka oseba, ki je morala biti navzoča na zaslišanju, da bi se jo zaslišalo kot pričo, ali odgovoriti na vprašanja, ki so ji bila postavljena na takem zaslišanju v okviru izvršitve evropskega preiskovalnega naloga, na voljo pravno sredstvo pred sodiščem te države članice, s katerim lahko izpodbija vsaj vsebinske razloge, iz katerih je bil izdan tak evropski preiskovalni nalog.
- 50 Glede na zgoraj navedeno je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 14 Direktive 2014/41 v povezavi s členom 24(7) te direktive in členom 47 Listine razlagati tako, da nasprotuje ureditvi države članice izdajateljice evropskega preiskovalnega naloga, ki ne določa nobenega pravnega sredstva zoper izdajo evropskega preiskovalnega naloga, katerega predmet je izvedba preiskav in zasega ter izvedba zaslišanja priče prek videokonference.

Drugo vprašanje

- 51 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 1(4) in člen 14, od (1) do (4), Direktive 2014/41 v povezavi z uvodnima izjavama 18 in 22 te direktive ter členoma 7 in 47 Listine v povezavi s členoma 8 in 13 EKČP razlagati tako, da nasprotujejo temu, da pristojni organ države članice izda evropski preiskovalni nalog, katerega predmet je izvedba preiskav in zasega ter izvedba zaslišanja priče prek videokonference, če zakonodaja te države članice ne določa nobenega pravnega sredstva zoper izdajo takega evropskega preiskovalnega naloga.
- 52 Člen 6(1) Direktive 2021/41 za izdajo evropskega preiskovalnega naloga določa dva pogoja. Prvič, izdaja tega evropskega preiskovalnega naloga mora biti nujna in sorazmerna za namene postopkov iz člena 4 te direktive ob upoštevanju pravic osumljenca ali obdolženca. Drugič, preiskovalni ukrep(i), predviden(i) v evropskem preiskovalnem nalogu, bi lahko bil(i) pod istimi pogoji odrejen(i) tudi v podobnem notranjem primeru.
- 53 Res je, da v tej določbi ni omenjeno, da se pri izdaji evropskega preiskovalnega naloga upoštevajo pravice drugih oseb, na katere se nanašajo preiskovalni ukrepi, navedeni v tem nalogu, razen osumljene ali obdolžene osebe.

- 54 V zvezi s tem zlasti iz uvodnih izjav 2, 6 in 19 navedene direktive izhaja, da je evropski preiskovalni nalog instrument, ki spada pod pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah iz člena 82(1) PDEU, ki temelji na načelu medsebojnega priznavanja sodb in sodnih odločb. To načelo, ki je „temelj“ pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah, temelji na medsebojnem zaupanju in izpodbojni domnevi, da druge države članice spoštujejo pravo Unije in zlasti temeljne pravice (glej v tem smislu sodbo z dne 8. decembra 2020, Staatsanwaltschaft Wien (Ponarejeni nalogi za nakazilo), C-584/19, EU:C:2020:1002, točka 40).
- 55 V okviru postopka v zvezi z evropskim preiskovalnim nalogom je za zagotavljanje teh pravic odgovorna predvsem država članica izdajateljica, za katero se domneva, da spoštuje pravo Unije in zlasti temeljne pravice, priznane s tem pravom (glej po analogiji sodbo z dne 23. januarja 2018, Piotrowski, C-367/16, EU:C:2018:27, točka 50).
- 56 Vendar dejstvo, da v državi članici izdajateljici ni mogoče izpodbijati potrebnosti in pravilnosti evropskega preiskovalnega naloga, katerega predmet je izvedba preiskav in zasega ter izvedba zaslišanja priče prek videokonference, vsaj glede na vsebinske razloge, iz katerih je bil izdan, pomeni kršitev pravice do učinkovitega pravnega sredstva, določene v členu 47 Listine, kar izključuje možnost, da bi se vzajemno priznavanje izvajalo in koristilo tej državi članici.
- 57 Poleg tega je treba spomniti, da morajo države članice – zlasti v skladu z načelom lojalnega sodelovanja iz člena 4(3), prvi pododstavek, PEU – na svojem ozemlju zagotoviti uporabo in spoštovanje prava Unije ter za to sprejeti vse splošne ali posebne ukrepe, potrebne za zagotovitev izpolnjevanja obveznosti, ki izhajajo iz Pogodb ali aktov institucij Unije (glej v tem smislu sodbo z dne 6. marca 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, točka 34 in navedena sodna praksa).
- 58 Zato mora zlasti glede na bistveno vlogo načela vzajemnega priznavanja v sistemu, uvedenem z Direktivo 2014/41, država članica izdajateljica ustvariti pogoje, v katerih bo lahko izvršitveni organ učinkovito zagotovil pomoč v skladu s pravom Unije.
- 59 Poleg tega, kot je razvidno iz točke 43 te sodbe, Direktiva 2014/41 temelji na načelu izvrševanja evropskih preiskovalnih nalogov. Člen 11(1)(f) te direktive izvršitvenim organom dovoljuje, da po presoji posameznega primera izjemoma odstopijo od tega načela, če je mogoče utemeljeno domnevati, da bi bila izvršitev evropskega preiskovalnega naloga nezdržljiva s temeljnimi pravicami, zagotovljenimi med drugim z Listino. Ob neobstoju kakršnega koli pravnega sredstva v državi izdajateljici pa bi bila uporaba te določbe sistematična. Taka posledica bi bila v nasprotju hkrati s splošno sistematiko Direktive 2014/41 in načelom vzajemnega zaupanja.
- 60 Zato, kot je generalni pravobranilec navedel v točkah od 81 do 84 sklepnih predlogov, izdaja evropskega preiskovalnega naloga, za katerega je mogoče utemeljeno domnevati, da bi njegova izvršitev vodila do kršitve člena 47 Listine, in katerega izvršitev bi morala torej izvršitvena država članica zavrniti v skladu s členom 11(1)(f) te direktive, ni združljiva z načeloma medsebojnega zaupanja in lojalnega sodelovanja.
- 61 Kot pa izhaja iz preučitve prvega vprašanja, izvršitev evropskega preiskovalnega naloga, katerega predmet je izvedba preiskav in zasega ter izvedba zaslišanja priče prek videokonference, katerega zakonitosti ni mogoče izpodbijati pred sodiščem države članice izdajateljice, pomeni kršitev pravice do učinkovitega pravnega sredstva, določene v členu 47, prvi odstavek, Listine.

- 62 Glede na vse zgornje preudarke je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 6 Direktive 2014/41 v povezavi s členom 47 Listine in členom 4(3) PEU razlagati tako, da nasprotuje temu, da pristojni organ države članice izda evropski preiskovalni nalog, katerega predmet je izvedba preiskav in zasega ter izvedba zaslišanja priče prek videokonference, če zakonodaja te države članice zoper izdajo takega evropskega preiskovalnega naloga ne določa nobenega pravnega sredstva.

Stroški

- 63 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

- 1. Člen 14 Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2014/41/EU z dne 3. aprila 2014 o evropskem preiskovalnem nalogu v kazenskih zadevah v povezavi s členom 24(7) te direktive in členom 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah je treba razlagati tako, da nasprotuje ureditvi države članice izdajateljice evropskega preiskovalnega naloga, ki ne določa nobenega pravnega sredstva zoper izdajo evropskega preiskovalnega naloga, katerega predmet je izvedba preiskav in zasega ter izvedba zaslišanja priče prek videokonference.**
- 2. Člen 6 Direktive 2014/41 v povezavi s členom 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah in členom 4(3) PEU je treba razlagati tako, da nasprotuje temu, da pristojni organ države članice izda evropski preiskovalni nalog, katerega predmet je izvedba preiskav in zasega ter izvedba zaslišanja priče prek videokonference, če ureditev te države članice zoper izdajo takega evropskega preiskovalnega naloga ne določa nobenega pravnega sredstva.**

Podpisi